

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
İNSAN VE TOPLUMBİLİMLERİ FAKÜLTESİ

TARİH
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
Ortaçağ Tarihi Kaynakları	TAR386	6	3 + 0	5,0	Seçmeli
Birim Bölüm	Tarih - Lisans (Yüz yüze)				
Amaç	Bu dersin temel amacı, Ortaçağ tarih yazımında kullanılan birincil ve ikincil kaynak türlerini tanıtmak, bu kaynakların içeriklerini tarihî bağlam içinde yorumlayabilen, eleştirel bakış geliştirebilen bireyler yetiştirmektir. Öğrencilere kronikler (umumi ve bölgesel tarih kaynakları,) tabakat kitapları, vakayınameler, rihleler/seyahatnameler, coğrafya kitapları, bilim tarihi kaynakları (tıp, astronomi, kimya, fizik, astronomi, zooloji, ziraat vd.) gibi çeşitli kaynak türlerinin tanıtılması ve bu metinlerin tarihsel veriye dönüştürülme yöntemlerinin öğretilmesi hedeflenir. Ayrıca öğrencilerin Ortaçağ'a dair tarihsel araştırma yapabilmeleri için gerekli olan metin okuma, çözümleme, karşılaştırma ve değerlendirme becerilerini edinmeleri amaçlanmaktadır. Ders, öğrencileri farklı dil, kültür ve coğrafyalardan gelen kaynakları anlayabilecek düzeyde disiplinler arası yaklaşımlarla tanıştırmak; bilimsel araştırma yöntemleri, etik kurallar ve akademik sunum becerilerini de geliştirmeyi hedefler.				
Ders İçeriği	Bu ders, Ortaçağ tarih yazımında kullanılan birincil ve ikincil kaynak türlerini sistematik olarak tanıtarak öğrencilerin tarihî metinleri tarihî bağlamları içinde eleştirel ve disiplinlerarası bir bakış açısıyla değerlendirebilmelerini amaçlamaktadır. Ders kapsamında genel ve bölgesel kronikler, tabakat kitapları, vakayınameler, rihleler/seyahatnameler, coğrafya ve kozmografya eserleri ile bilim tarihi kaynakları (tıp, astronomi, kimya, fizik, zooloji, ziraat, felsefe, hukuk, dinî ilimler vb.) ayrıntılı olarak incelenecek, bu kaynakların üretildiği farklı dil, kültür ve coğrafyalardaki tarihsel bağlamları ele alınacaktır. Tıp alanında İbn Sînâ, Râzî ve İbn Nefis; coğrafya ve seyahatnamelerde İbn Havkal, İbn Battûta ve el-İdrîsî; tarih ve sosyolojide İbnü'l-Esîr, İbn Haldûn ve Taberî; felsefe ve mantıkta Farabî, Gazâlî ve İbn Rüşd; edebiyat ve kültürde Kutrub, Ahfeş, Sibeveyh ve Cahiz; fizik ve doğa bilimlerinde İbn el-Heysem, El-Birûnî ve İbn Sina gibi önemli şahsiyetlerin eserleri üzerinden metin çözümleme, karşılaştırma ve kaynak eleştirisi teknikleri uygulamalı olarak gösterilecektir. Ayrıca öğrenciler, tarihî araştırmalar için gerekli olan akademik yöntemler, etik kurallar ve sunum becerileri konusunda da donanım kazanacak, böylece Ortaçağ tarihine dair zengin ve çok disiplinli bir kaynak repertuarını kullanarak tarihî veriyi bilimsel bir titizlikle yorumlama yetkinliği geliştireceklerdir.				
Ders Kaynakları	İbn Sînâ - El-Kânûn fi't-Tıbb, Râzî - El-Hâvî fi't-Tıbb, İbn Cülcül - Tabakatü'l-Atıbbâ , İbn Ebi Useybia - Uyunul Enba fi Tabakatil Atıbbâ, İbn Havkal - Süretü'l-Arz, İbn Battûta - Rihla, el-İdrîsî - Nüzhetü'l-Müştak, İbnü'l-Esîr - El-Kâmil fi't-Tarih , İbn Haldûn - El-Mukaddime, el-Birûnî - Kitâb el-Hind, Kıfî - İhbarü'l-Ulema, Taberî - Tarihü'l-Taberî, İbn Nedîm - El-Fihrist , Carl Brockelmann - GAL (Geschichte der Arabischen Litteratur) , Wolf Dietrich Fischer - GAP (Grundriß der arabischen Philologie) , Fuat Sezgin - GAS (Geschichte des Arabischen Schrifttums)				

Hafta	Konu
1	Kavram olarak Ortaçağ
2	Ortaçağ Türk tarihi
3	Ortaçağ tarih yazımı
4	Ortaçağ tarihinin Arapça kaynakları
5	Ortaçağ tarihinin Farsça kaynakları
6	Ortaçağ tarihinin diğer dillerdeki kaynakları
7	Ortaçağ Tarihinin Bizans kaynakları
8	Ortaçağ tarihiyle ilgili biyografik kaynaklar
9	Ortaçağ coğrafya kitapları
10	Seyahatnameler
11	Ortaçağ tarih felsefesi
12	Ortaçağ siyaset düşüncesi
13	Ortaçağ tarihiyle ilgili Türkçe çalışmalar
14	Ortaçağ tarihiyle ilgili diğer dillerdeki çalışmalar

Program Çıktıları

- 1 Tarihi olayları anlamak için kronolojinin ve salt anlatının yeterli olmayacağını, farklı bilim dallarının sağlayacağı imkânlardan yararlanmak gerektiğinin farkına varmıştır.
- 2 Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir.
- 3 Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiği bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder.
- 4 Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir.
- 5 Sahasıyla ilgi çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.
- 6 Araştırmaları esnasında karşılaşılabileceği engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.
- 7 Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan, bunlara sadık kalır.
- 8 Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur. Bu sayede bilimsel heyecanını sürekli canlı tutar ve akademik körelmeye maruz kalmaz.
- 9 Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar.
- 10 Ülkenin kültürel, medeni ve milli varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır.
- 11 Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki, hem de insani anlamda güçlü tutar.
- 12 Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir.
- 13 Tarih alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımı ve donanımı bilgisine sahiptir; bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.
- 14 Tarih metodolojisini kullanarak, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir.

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)

Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
Mezunlar, bu alana/disipline ilişkin yeterli bilgiye sahip olur, bunları kavrarlar.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mezunlar, Tarih ve Tarih araştırmalarının problemlerini tanımlayabilir ve anlatabilirler	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mezunlar, eleştirel düşünceyi yapıcı bir şekilde ifade etme, öncelik kullanma ve kendi görüşünü ortaya koyma becerisine sahip olurlar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mezunlar, Ortaçağ Tarihi Kaynakları hakkında bilgi sahibi olur.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ortalama Değer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

<https://ebs.bilecik.edu.tr/pdf/dersbilgigetir/382039>